

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
ABIGAIL LOFARO**

Seduta ta' l-20 ta' April, 2012

Citazzjoni Numru. 459/2003

HSBC Bank Malta plc

vs

Saviour Borg

Il-Qorti:

Rat ic-citazzjoni ippresentata mill-bank attur fit-13 ta' Mejju, 2003, li *in forza* tieghu, wara li ppremetta :

Illi is-socjeta' attrici hija kreditrici tal-konvenut fis-somma ta' sitt elef liri Maltin (LM6,000) oltre l-imghax pattwit ta' tmienja fil-mija dekorribbli fuq is-somma ta' LM5,000 mit-

23 ta' April, 2001 (sitt xhur qabel id-data ta' meta l-konvenut gie notifikat bl-ittra ufficjali li biha gie interpellat biex ihallas permezz) u fuq is-somma ta' LM1,000 mit-22 ta' Frar, 2002 u cioe' sitt xhur mid-data ta' ittra interpellatorja, dovuti minnu in vista ta' zewg skritturi l-1 ta' Frar, 1995 (kopji ta' liema huma hawn annessi bhala Dok A u Dok B) u att pubbliku datat 14 ta' Marzu 1995 (kopja ta' liema hija hawn annessa bhala Dok. C) li bihom il-konvenut iggarantixxa l-hlas lis-socjeta attrici ta' kull ammont dovut lilha minn Ignatius u Pamela mizzewgin Borg taht facilitajiet bankarji moghtija mis-socjeta' attrici lill-imsemmija Ignatius u Pamela Borg sal-ammont globali ta' sitt elef lira Maltin (LM6,000) oltre l-imghax;

Illi l-imsemmija Ignatius u Pamela Borg ghandhom jaghtu lis-socjeta' attrici s-somma ta' LM20,401.15 rapprezentanti fis-somma ta' LM6,504.01 bilanc fuq 'overdraft account' u fis-somma ta' LM13,897.14 bilanc fuq self moghti lill-imsemmija Ignatius u Pamela Borg mis-socjeta' attrici;

Illi l-konvenut ghalkemm interpellat biex ihallas b'ittra ufficjali tas-16 ta' Ottubru 2001 xorta wahda baqa' ma hallasx l-ammont dovut;

Illi il-fuq imsemmi ammont li qed jigi mitlub mis-socjeta' attrici minghand il-konvenut huwa cert, likwidu u dovut;

Illi fil-fehma tas-socjeta' attrici u tar-rapprezentant taghha, l-konvenut m'ghandux eccezzjonijiet x'jaghti;

Illi ma din ic-citazzjoni qed jigi pprezentat affidavit (Dok D);

Talab li l-konvenut ighid ghaliex din il-Qorti m'ghandhiex ghar-ragunijiet premissi :

1. Tghaddi ghas-sentenza bid-dispensa tas-smigh tal-kawza ai termini ta' l-Artikolu 167 ta' Kap. 12 tal-Ligijiet ta' Malta;
2. Tikkundanna lill-konvenut ihallas lis-socjeta' attrici s-somma ta' sitt elef lira Maltin (LM6,000.00)

Bl-imghax dekorribbli fuq is-somma ta' LM5,000 mit-23 ta' April 2001 u fuq somma ta' LM1,000 mit-22 ta' Frar 2002;

Il-konvenut ingunt biex jidher ghas-subizzjoni;

Rat id-dikjarazzjoni u il-lista tax-xhieda tal-Bank attur;

Rat id-digriet taghha tat-13 ta' Gunju 2003 li permezz tieghu akkordat lill-konvenut ghoxrin jum biex jipprezenta n-nota ta' l-eccezzjonijiet tieghu;

Rat in-nota ta' l-eccezzjonijiet tal-konvenut, li *in forza* taghha huwa eccepixxa :

1. Illi fl-ewwel lok jehtieg illi l-bank attur jipprova l-kreditu principali minnu allegat fil-konfront ta' Ignatius u Pamela konjugi Borg;
2. Illi fit-tieni lok il-garanzija allegata mill-Bank attur giet ikkostitwita bi frodi ta' l-eccipjent u b'abbuz ta' prokura generali minnu moghtija a favur ta' huh Ignatius Borg, in kwantu l-eccipjent qatt ma awtorizza li ssir il-garanzija in kwistjoni, u in kwantu l-ghoti ta' garanzija minn mandatarju fil-vesti tieghu rapprezentattiva a favur ta' l-istess mandatarju fil-vesti tieghu personali jikser manifestament u palezement sija l-artikolu 56 tal-Kap. 13 Ligijiet ta' Malta li jipprojbixxi mandatarju kummercjali milli jikkuntratta f'isem il-principal tieghu mieghu innifsu, u sija l-obbligu tal-mandatarju li jamministra l-beni tal-mandant tieghu fl-interess bil-kura tal-bonus paterfamilias;
3. Illi l-Bank attur irrenda ruhu partecipi f'din il-frodi, billi l-kunflitt ta' interess u l-ksur ta' l-artikolu 56 tal-Kap. 13 ta' l-obbligi legali tal-mandatarju involuti f'din it-transazzjoni kienu palezi u manifesti, u billi jmur kontra kull Prattika u etika bankarja stabbilita li tigi kkostitwita garanzija f'cirkostanzi simili, u meta ma kien hemm ebda ostakolu biex jigi accerat direttament ma l-eccipjent jekk il-prokura moghtija kenitx ghadha fis-sehh u jekk kenitx intiza sabiex tkopri l-garanzija proposta;
4. Illi jigi eccepit finalment illi l-atti mwettqa bejn il-Bank attur u Ignatius Borg lanqas ma huma koperti bil-prokura moghtija mill-eccipjent nhar l-14 ta' Marzu 1995,

in kwantu tali prokura, fil-paragrafi (g) u (n), u fit-tieni paragrafu ta' qabel l-ahhar, tinkludi tliet darbiet il-kundizzjoni espressa li biex tigi assunta obbligazzjoni jew moghtija garanzija, jew tintuza l-prokura bi kwalunkwe mod, dan irid isir "in the premises" u cioe' fl-istess ufficcju jew edifizju fejn tkun inghatat il-prokura, limitazzjoni espressa ovvjament mahsuba proprju biex jigi evitat li jsir abbuz mill-istess prokura;

Bl-ingunzzjoni tal-Bank attur minn issa in subizzjoni, u salvi eccezzjonijiet ulterjuri;

Rat id-dikjarazzjoni u il-lista tax-xhieda tal-konvenut;

Semghet lix-xhieda li gew prodotti;

Rat id-dokumenti li gew esebiti, il-provi li tressqu u l-atti ta' dan il-procediment;

Rat in-nota ta' sottomissjonijiet tal-Bank attur;

Rat illi l-konvenut minkejja illi kellu kull opportunita sabiex jaghmel dan ma ipprezentax nota ta' sottomissjonijiet;

Rat illi l-kawza thalliet ghas-sentenza ghallum;

Ikkunsidrat :

Illi irrizulta mill-provi illi il-konvenut iffirma il-prokura illi tinsab a fol. 13 u 14 tal-process meta kien qiegħed jghix Malta. Kienet cemplitlu ommu u talbitu jghin lil huh li kien ser jinzel mill-Ingilterra sabiex jigi jghix Malta. Fil-fatt huwa iffirma il-prokura u darba minnhom mar ma huh il-Mid Med Bank San Giljan fejn iffirma il-garanzija ghas-somma li kien qiegħed jissellef u din kienet is-somma ta' hamest elef lira Maltin (LM5,000). Huh kien talbu wkoll sabiex imorru għand nutar u għamel hekk fejn iffirma dokument li setgħa kien il-prokura. Il-konvenut xehed illi huh harab minn Malta u telaq lura lejn l-Ingilterra. Il-konvenut xehed illi kien mar ikellem lil xi hadd il-head office tal-Bank u dan l-ufficjal tal-Bank kien spjegalu li kienet ser issir subbasta fir-rigward tal-flat ta' huh u qallu li

kien ser jigi infurmat bid-data ta' din is-subbasta, izda il-konvenut xehed illi ma giex infurmat b'din id-data u ma jafx jekk saritx is-subbasta jew le. Il-konvenut ftakar illi meta iffirma xi karti fil-fergha tal-Mid Med Bank San Giljan dan kien fir-rigward ta' loan li kien ser jiehu huh mill-Bank u kien mar ma huh u hemm hekk kien gie in-Nutar Joe Tabone u talbu jiffirma d-dokument u hu hekk ghamel, minghajr ma ta kaz ta' dak li kien qieghed jiffirma. Skond il-konvenut, in-nutar ma spjegalux dak li kien qieghed jiffirma.

Ikkunsidrat :

Illi jirrizulta illi hemm zewg ammonti illi ghadhom dovuti minn Ignatius Borg u martu Pamela Borg. Ammont minnhom huwa overdraft account u il-bilanc dovut lill-Bank huwa ta' tlettax il-elf tmien mija sebgha u disghin lira Maltin u erbatax il-centezmu (LM13,897.14), oltre l-imghaxijiet legali mill-1 ta' Ottubru 2003 u l-ammont l-iehor huwa dovut rigward overdraft account iehor u l-ammont hu ta' sitt elef hames mija u disa liri Maltin u disa u erbghein centezmu (LM6,509.49), oltre l-imghaxijiet legali mit-2 ta' Ottubru 2003.

Ill il-bank attur esebixxa kopja awtentikata ta' kuntratt fl-atti tan-Nutar Dr Joseph Tabone tal-14 ta' Marzu 1995 li permezz tieghu il-Bank attur silef l-ammont ta' hamest elef lira Maltin (LM5,000) lil Ignatius u Pamela Borg u il-konvenut odjern tramite prokura tal-istess data ikkostitwixxa garanzija ipotekarja fuq il-fond Casaurina, St George's Junction, St Julians.

Illi l-Bank attur esebixxa rendikont li permezz tieghu indika kif is-somma ta' seba u ghoxrin elf mija u erbgħa u tmenin lira u tmienja u disghin centezmu (LM27,184,98) giet imputata.

Illi s-somma imsemmija kienet ir-rikavat ta' subbasta. Il-konvenut xehed illi kien jaf illi huh kien qieghed jissellef is-somma ta' hamest elef lira (LM5,000) mill-bank u dan kien overdraft account u huwa kien ta ipoteka lill-Bank fuq id-dar tieghu sabiex jagħmel garanzija għad-dejn ta' huh. Il-

konvenut xehed illi flok iffirma hu għall-ipoteka kien iffirma huh illi kellu il-prokura tieghu. Il-konvenut xehed illi apparti illi għamel tajjeb bid-dar tieghu, għamel tajjeb ukoll b'kont illi kellu fil-munita sterlina. Il-konvenut xehed illi n-negozju ta' huh sussegwentement falla u huh harab lejn l-Ingilterra. Il-konvenut kompli jixhed illi l-Bank kien qallu li ser ibiegh bis-subbasta il-flat illi kellu huh u qallu illi kien ser ikun avzat bid-data tas-subbasta, izda skond il-konvenut il-Bank baqa ma avzax b'din is-subbasta. Il-konvenut xehed illi l-Bank lanqas tah rendikont ta' x'gara bil-flus illi gew rikavati mill-bejgh tal-flat ta' huh. Il-konvenut xehed illi wara li saret is-subbasta, il-Bank attur kien bagħat għalih u qabel ma infethet il-kawza odjerna kienu qalulu li kellu iħallas is-somma ta' hamest elef lira Maltin (LM5,000) peress illi kien garanti għal huh u kellu jagħmel tajjeb għad-djun ta' huh.

Ikkunsidrat :

Illi Keith Cilia, il-Manager tal-HSBC xehed illi l-overdraft account kien issejjah lil Ignatius u Pamela Borg u illi Ignatius Borg kellu l-prokura ta' huh Saviour Borg u kien iffirma għal huh, fis-sens illi il-konvenut kellu jagħmel tajjeb għalih. Is-Sur Cilia kompli jixhed illi n-negozju ta' Ignatius Borg kien sejjer hazin u bħala prassi kienu avzaw b'dan lill-konvenut. Is-Sur Cilia kompli jixhed illi il-Bank kienu kellmu lill-konvenut kemm qabel, kif ukoll wara illi kienet saret is-subbasta meta inbiegh il-flat ta' huh.

Ikkunsidrat :

Illi l-konvenut bħala provi telgha jixhed hu u harrek rapprezentant tal-HSBC, izda minkejja illi inghata diversi differimenti sabiex irressaq il-provi tieghu dan baqa ma għamlux sa kemm il-Qorti kellha tiddikjara il-provi tal-konvenut bħala magħluqa. Il-konvenut naqas ukoll milli jipprezenta nota ta' sottomissjonijiet.

Ikkunsidrat :

Illi il-Qorti għandha quddiemha talba għal kundanna ta' hlas tas-somma ta' €13,976.24 (Lm6000) bl-imghax

dekorribbli fuq is-somma ta' Lm5000 mit-23 ta' April 2001 u fuq is-somma ta' Lm1000 mit-22 ta' Frar 2002 kontra l-konvenut, rapprezentanti f'garanzija ghal hlas lill-Bank attur ta' kull ammont dovut lilu mill-konjugi Ignatious u Pamela Borg sal-ammont globali ta' €13,976.24 (Lm6000) *oltre* l-imghax;

Illi il-Qorti ezaminat iz-zewg garanziji bankarji esebiti a fol 6 u 8 tal-process kif ukoll il-garanzija li tirrizulta mill-kuntratt datat l-14 ta' Marzu 1995 redatt fl-Atti tan-Nutar Dr. Joseph Tabone esebiti in atti a fol 10 tal-process. Il-Qorti rat illi l-konvenut kien notifikat bl-ittra ufficjali datata s-16 ta' Ottubru 2001 mibghuta mill-Bank attur esebita a fol 16 tal-process u il-Bank attur intavola ukoll ittra interpellatorja datata l-21 ta' Awwissu 2002 qabel ma nfethu l-proceduri odjerni. Il-Qorti rat ukoll il-korrispondenza esebita minn Keith Cilia bhala rapprezentant tar-*recoveries section* fi hdan il-bank attur, liema korrispondenza tmur lura ghal Frar 1999 (ara Dok KC1 – KC2 esebiti a fol 97 – 110 tal-process). Tali dokumenti m'humix ikkontestati u ghalhekk, il-Qorti qeghda toqghod fuq il-veracita' taghhom u tghoddhom bhala tali.

Ikkunsidrat :

Dwar l-Ewwel eccezzjoni, u cioe' li l-Bank attur ghandu jipprova l-kreditu principali minnu allegat fil-konfront ta' Ignatius u Pamela konjugi Borg

Illi permezz tal-verbal datat is-16 ta' Frar 2004, il-konvenut talab *statements* dettaljati tal-kontijiet kollha li kienu f'isem il-konjugi Ignatious u Pamela Borg. Il-Prokuratur Legali Adrian Borg, waqt is-seduta tal-25 ta' Novembru 2004, ipprezenta u kkonferma l-*statements* relattivi ghall-kontijiet bankarji tal-konjugi Ignatious u Pamela Borg u xehed li mill-istess *statements* jirrizulta li l-konjugi Borg huma debituri tal-bank attur ta' kwazi Lm14,000 u ammont iehor li ma johrogx car mit-traskrizzjoni tax-xhieda izda li huwa indikat permezz ta' nota esebita a fol 40 tal-process, u cioe' Lm6509.49. Dawn l-ammonti msemija, precizament is-somma ta' Lm13,897.14 u Lm6509.49

jirrizultaw mid-dokumenti esebiti u mmarkati bhala Dok. AB1 u AB2 rispettivament.

Il-Qorti rat li dawn l-istess dokumenti gew ikkonfermati mill-Prokuratur Legali Adrian Borg kif diga' ssemma aktar 'il fuq u li dwarhom il-konvenut ma ressaq ebda kontestazzjoni dwar il-veracita' o *meno* ta' dawn id-dokumenti.

Illi kif diga' gie ritenut, il-Bank irnexxielu jipprova sal-grad rikjest mill-ligi l-kreditu principali minnu allegat fil-konfront ta' Ignatius u Pamela konjugi Borg. Il-Qorti tinnota li l-bank attur, irnexxielu jipprova wkoll (u dan anke *stante* n-nuqqas ta' kontestazzjoni dwar dan) il-fatt li l-konvenut Saviour Borg kien igarantixxa flimkien u in solidum il-hlas lis-socjeta attrici ta' kull ammont li kien hemm dovut lis-socjeta attrici minn Ignatius u Pamela mizzewgin Borg u li l-ammont globali dovut huwa ta' €13,976.24, oltre l-imghaxijiet legali. Tali prova tirrizula mill-garanziji bankarji msemija aktar 'il fuq kif ukoll mill-kuntratt ta' self fl-atti tan-Nutar Joseph Tabone datat 14 ta' Marzu 1995¹.

Gialadarba wkoll il-bank attur ressaq prova tal-interpellazzjonijiet li huwa ghamel lill-konvenut, anke permezz ta' ittra ufficcjali u gialadarba wkoll, tali interpellazzjonijiet m'humiekk ikkontestati mill-konvenut, il-Qorti hija sodisfatta li l-konvenut kien konxju mis-sitwazzjoni, qabel ma gew intavolati l-proceduri odjerni. Dan qiegħed jingħad anke in vista tal-fatt li l-konvenut naqas milli jipprova li l-bank irrifjuta li jagħti informazzjoni rigward id-debitu principali.

Illi dwar il-prova tal-kreditu pretiz mill-bank attur, dan il-kreditu gie pruvat waqt it-trattazzjoni tal-kawza permezz tal-*statements* li gew esebiti u kkonfermati mir-rapprezentant tal-bank kif intqal aktar il fuq u għalhekk, it-talba tal-bank għall-ammont ta' €13976.24 (Lm6000) bl-imghax dekorribli fuq is-somma ta' 11646.86 (Lm5,000)

¹ Liema kuntratt huwa anness mac-Citrazzjoni u huwa mmarkat bhala Dok C

mit- 23 ta' Apri 2001 u fuq is-somma ta' €2329.37 (Lm1,000) mit- 22 ta' Frar 2002, hija gustifikata.

Ghalhekk, il-Qorti tiddikjara li hija sodisfatta u li gie ippruvat l-allegat kreditu tal-bank attur originat minn self maghmul lill-konjugi Ignatious u Pamela Borg u konsegwentement, qieghda tichad l-ewwel eccezzjoni tal-konvenut.

Dwar it-Tieni eccezzjoni, u cioe' li l-garanzija allegata mill-Bank attur giet ikkostitwita bi frodi u b'abbuz ta' prokura generali minnu moghtija lill-konjugi Ignatious u Pamela Borg

Illi permezz tal-verbal datat is-16 ta' Frar 2004, il-Qorti ordnat li l-ewwel jibdew jingabru l-provi fuq din l-istess tieni eccezzjoni kif ukoll dwar jekk din l-istess eccezzjoni tistax titqajjem per via di eccezzjoni jew jekk hemmx bzonn li ssir kawza *ad hoc* kif qed jissottometti l-Bank attur. Izda sussegwentement, wara x-xhieda tal-konvenut Saviour Borg stess datata t-3 ta' Gunju 2004, il-Qorti ordnat li jingabru l-provi kollha, kemm dwar l-eccezzjonijiet ta' natura preliminari kif ukoll fil-mertu.

Dwar l-allegata frodi ghall-ottjeniment tal-garanzija moghtija favur il-bank attur

Illi il-Qorti fl-ewwel lok tirrileva li min jallega necessarjament irid jipprova. F'dan l-istadju il-Qorti ma thossx li huwa l-kaz li tipprova tamplifika tali principju permezz ta' guriprudenza fuq l-istess, *stante* li tali principju huwa wiehed baziku u generali.

L-Art.1144 tal-Kap.16 jaqra hekk:

“(1) Kull kreditur jista` wkoll, f'ismu, jattakka l-atti maghmula b`qerq mid-debitur bi hsara tal-jeddijiet tieghu, bla pregudizzju tal-jedd tal-konvenut ghall-eccezzjoni tal- beneficcju ta` l-eskussjoni, taht id-disposizzjonijiet ta` l- artikoli 795 sat-801 tal-Kodici ta` Organizzazzjoni u Procedura Civili.

(2) Jekk dawn l-atti jkunu b`titolu oneruz, il- kreditur ghandu jipprova li kien hemm qerq min-naha taz-zewg partijiet fil-kuntratt.

(3) Jekk dawn l-atti jkunu b`titolu gratuwitu, bizzejjed li l-kreditur jipprova li kien hemm qerq min-naha tad-debitur ...”

Fil-Manuale di Diritto Privato (Ottava Edizione –pag.455)
Torrente ighid illi sabiex tigi esperita l-azzjoni huma mehtiega dawn l-elementi –

1. Un atto di disposizione

Dan huwa att li bih id-debitur jimmodifika jew jimmina il-patrimonju jew il-gid tieghu billi jittrasferixxi lil terzi xi dritt li jappartjeni lil jew billi jassumi xi obbligu jew obbligi godda fuq l-assi jew il-beni tieghu a favur ta` terzi. Dan huwa l-pregudizzju jew dannu li l-atto di disposizione jikkaguna lill-kreditur. Id-dannu jista` jkun, u generalment ikun, attwali u cert. Izda jista` jkun ukoll tali li b`evidenza u certezza juri l-perikolu tan-nuqqas ta` garanziji tal-kreditur.

2. L-Eventus Damni

Id-dannu jrid ikun jidderiva direttament mill-att impunjat (ara l-kawza fl-ismijiet **Carmela Sciortino vs Carmelo Vella et** deciza nhar is-27 ta` Gunju 1961 mill-Prim` Awla tal-Qorti Civili). Id-domanda li trid issir ghall-fini tal-eventus damni hija din: bl-att jew bl-atti impunjati, id-debitu jkun almenu ppeggora l-posizzjoni finanzjarja tieghu bi hsara tal-kreditur domandanti? Jekk it-twegiba hija fil-posittiv, allura dan l- element ikun gie ppruvat. (vide l-kawza fl-ismijiet **Bridgitte Vella vs Richard Vella et** deciza nhar is-27 ta` Frar 2003 mill-Qorti ta` l- Appell).

3. Il-Consilium Fraudis

Din tista` tkun diretta, indiretta, jew oggettiva. Bhala konsegwenza tal-prova tal-consilium fraudis (li tinkombi lil min jallega l-frodi fil-kuntest tal-actio pauliana) l-att impunjat jigi revokat in linea mal-principju *fraus omnia*

corruptit. Element iehor li jigi trattat flimkien mal-*consilium fraudis* huwa l-*participatio fraudis* da parti tat-terz akkwirent. Kif diga` intwera minn qari tal- Art.1144 tal-Kap.16, jekk l-att ikun oneruz, allura l-kreditur ghandu jipprova li kien hemm qerq miz-zewg partijiet fil-kuntratt li jrid jimpunja, mentri fil-kaz li l-att ikun b`titolu gratuwitu, ikun bizzejjed jekk il-kreditur jipprova li kien hemm qerq min-naha tad-debitur (vide l-kawza fl-ismijiet **Marco Bongailas vs John Magri et** deciza nhar id-29 ta' Mejju 2009 mill-Prim'Awla tal-Qorti Civili).

Fid-dawl ta' dak citat hawn fuq, il-Qorti thoss li l-elementi rikjesti ma gewx ippruvati u konsegwentement, l-ebda frodi ma gie ippruvat. Il-Qorti tinnota wkoll li minkejja din l-allegazzjoni da parti tal-konvenut, huwa ma pproceda bl-ebda mod, jew ghall-anqas ma gab ebda prova dwar xi passi li ha sabiex jannulla l-prokura innifisha jew l-effetti legali li gabet maghha permezz ta' proceduri *ad hoc* f'dan is-sens. Dan in-nuqqas, allura necessarjament jwassal lill-Qorti sabiex tikkonferma l-validita' tal-istess prokura ghaliex huwa principju legali baziku u generali li kull att legali huwa meqjuz bhala wiehed validu, sakemm ma jigix pruvat mod iehor.

Dwar l-allegat abbuz mill-prokura

Illi il-bazi ta' din il-parti tal-eccezzjoni hekk kif imressqa mill-konvenut iddur fuq is-segweni principji u artikoli tal-ligi u cioe', l-Artikolu 1864 tal-Kodici Civili li jghid li:

“il-mandatarju ma jista' jaghmel xejn li johrog mil-limiti tal- mandat”

filwaqt li l-Artikolu 1880(2) tal-Kodici Civili jghid li:

“Hu (il-mandant) mhux obligat ghal dak li l-mandatarju jkun ghamel barra mil-limiti ta' dawk is-setghat, hlief jekk hu jkun irratifika espressament jew tacitament dak l-eghmil”.

Il-Qorti taghmel referenza ghall-kawza fl-ismijiet **Caterina Schembri et vs Gaudenzja Cachia et**, deciza mill-Qorti tal-Appell fit-30 ta' Mejju 1975, fejn gie osservat:

“Meta mandatarju jagixxi bhala tali, cioe’ f’isem il-mandant, u fl-esekuzzjoni tal-mandat jeccedi l-poteri lilu konferiti, huwa ma jobbligax lill-mandat hlief jekk dan espressament jew tacitament jirratifika l-operat tal-mandatarju....Il-mandant f’dan il-kaz ma huwiex tenut jirrikonoxxi l-kuntratt bhala vinkolanti ghalih, ghaliex, kif jghid Tartufari, Della Rappresentanza nella Conclusione dei Contratti, p. 377 para 326: ‘Gli atti o i contratti che il rappresentante concluda fuori dei limiti delle sue facolta’ sono di regola, quauto al rappresentato, giuridicamente nulli e inefficaci, siccome quelli in cui il difetto del piu’ essenziale fra i presupposti della rappresentanza toglie per se stesso ed esclude la possibilita’ di ogni vincolo o nesso giuridico fra lui ed i terzi’”.

Il-Qorti kkonfermat li fejn il-mandatarju jkun ecceda l-limiti tal-mandat, il-mandant m’huwiex obligat u m’huwiex kaz ta’ rexxissjoni; ***“Anzi peress illi n-nullita’ hija assoluta, u l-att huwa totalment inezistenti, il-mandant jista’ jiddiskonoxxi dak l-att u lanqas jagixxi bl-azzjoni tan-nullita’, ammenokke’, bhal dan il-kaz, ma jkollux interess illi l-mandatarju jkun kundannat ghall-effetti tan-nullita’; u f’dan il-kaz l-azzjoni tan-nullita’ hija diretta mhux biex il-Qorti tiddikjara illi dak il-bejgh jigi annullat, imma biex tiddikjara, ossija tikkonstata, illi dak l-att huwa totalment inezistenti u null di fronti ghall-mandant ab initio, u qatt ma ezista. U ghalhekk ma jistax jezisti qatt di fronti ghall-kontraent l iehor, anki jekk dana kien in buona fede, ghaliex quod nullum est nullum producit effectum.”*** (Ara sentenza tal-Prim’Awla tal-Qorti Civili fil-kawza **Raymond Caruana nomine vs Il-Ministru tal-Ambjent et** deciza nhar is-7 ta’ Lulju 2004.)

Illi huwa in konnessjoni u fid-dawl tal-Artikoli u l-gurisprudenza citata li il-Qorti sejra tikkonsidra din it-tieni eccezzjoni mressqa mill-konvenut.

Illi permezz tax-xhieda tieghu a fol 34 tal-process, il-konvenut ikkonferma li l-prokura li hija esebita a fol 13 tal-process hija fattwalment il-prokura li kien ta lill-konjugi Ignatious u Pamela Borg u jghid ukoll li din kienet prokura li inghatat minnu **'in konnessjoni mal-facilitajiet li huwa kien se jiehu mill-Bank'**. L-istess konvenut ikkonferma l-firma tieghu. L-istess konvenut ikkonferma wkoll li jiftakar li mar il-Mid-Med Bank ta' San Giljan, fejn kien iffirma garanzija. Ikkonferma wkoll li fuq talba ta' huh Ignatious, kien mar ghand Nutar u ffirmat wkoll xi dokument. Jiftakar ukoll li ffirmat xi karti ghar-rigward tal-*loan* li kien ser jiehu huh Ignatious mill-bank. Jikkonferma li ffirmat dokument fil-prezenza tan-Nutar Joe Tabone izda jghid li ffirmat minghajr ma ta kaz ta x'kien qiegħed jiffirma. Jallega wkoll li n-Nutar ma qralux x'kien qiegħed jiffirma u ma spjegalu xejn, u jerga' jikkonferma din l-allegazzjoni permezz tax-xhieda tieghu datata l-11 ta' Ottubru 2007.

Il-Qorti tagħmel referenza għall-kopja awtentika tal-kuntratt redatt fl-Atti tan-Nutar Dr. Joe Tabone datat l-14 ta' Marzu 1995 esebit a fol 44 tal-process, u li permezz tieghu Saviour Borg ikkostitwixxa garanzija ipotekarja fuq il-fond Casaurina, ST George's Junction, St Julians, permezz tal-prokura esebita a fol 47 tal-process, liema prokura m'hijiex ikkontestata. *Stante* li huwa l-konvenut stess li iddikjara li ta din il-prokura lill-konjugi Borg b'referenza għall-facilitajiet li huwa kien ser jiehu mill-Bank, irrizulta bl-aktar mod car li l-istess konvenut kien konxju li tali prokura kienet intiza sabiex tintuza għal dawn l-istess skopijiet tal-facilitajiet li kienu ser jiehdu l-konjugi Ignatious u Pamela Borg mingħand il-bank attur. Gialadarba l-konvenut kien konxju ta' dan, l-argument tieghu li l-konjugi Borg abbuzaw minn tali prokura zgur li ma jregix għaliex tali prokura kienet fil-fatt intiza għal dan l-iskop, jekk mhux f'sens uniku, għall-anqas, kienet zgur kontemplata. Dan il-fatt *ex-admissis* mill-konvenut stess iwarrab b'mod komplet l-argument ta' abbuz tal-uzu tal-prokura. Gialadarba l-konvenut stess iddikjara li kien konxju ta' dan kollu, għalkemm iddikjara li kien hemm istanzi fejn iffirma dokumenti li lanqas biss ta kaz x'kienu, dan ma jfissirx li l-garanziji rizzultanti mill-process u mill-kuntratt imsemmi (permezz tal-prokura msemmija) gew

ikkostitwiti bi frodi ghalieq, wara kollox, kien il-konvenut stess li ffirmat l-garanzija bankarja esebiti (u dwar dan jikkonfermah hu stess) filwaqt li kien l-istess konvenut li ikkonferma li l-prokura kienet intiza b'referenza għall-facilitajiet tal-bank li kienu bi hsiebhom jiehdu l-konjugi Ignatious u Pamela Borg. Tant hu hekk li l-istess konvenut iddikjara permezz tax-xieha tiegħu datata l-11 ta' Ottubru 2007, li jiftakar li kien ta' din il-prokura ***"fil-Bank ta' San Giljan...kien għadu jismu Mid-Med Bank"***. Il-Qorti tinnotta wkoll li fuq mistoqsija tagħha stess², il-konvenut ikkonferma wkoll li kellu fil-pussess tiegħu kopja tal-prokura in kwistjoni izda jgħid li ***"zammha hemm"***. Il-Qorti ma tistax ma tinnotta il-fatt li l-konvenut kellu kopja tal-prokura mogħtija minnu stess (*ex-admissis*). Issa jekk għal xi raġuni jew oħra, l-istess konvenut lanqas biss indenja ruħu jaqra l-istess prokura, tali nuqqas jirrizulta da parti tiegħu u da parti ta' l-ebda parti oħra. Il-fatt li l-istess konvenut ibiddel il-verzjoni tiegħu dwar jekk jafx x'inhil-prokura f'temp ta' ftit minuti³ jkompli jiffa' certu dawl dwar il-kredibilita' o meno tal-istess xhud, u dan anke in vista tal-allegazzjoni da parti tiegħu li dejjem skond hu, n-Nutar ma qalux u ma spjegalux il-konnotazzjonijiet u l-implikazzjonijiet tal-prokura. Izda f'dan l-istadju il-Qorti tinnotta wkoll li n-Nutar Tabone lanqas biss gie msejjah sabiex jixhed dwar din l-allegazzjoni jew għall-anqas sabiex jagħti l-verzjoni tiegħu dwar l-istess prokura.

Illi dwar l-eccezzjoni tal-konvenut relatata mal-allegat abbuz tal-prokura msemmija, il-Qorti tagħmel referenza wkoll għal paragrafi (n) u (p) tal-istess prokura in kwistjoni u li permezz tagħhom, il-konvenut stess awtorizza lill-konjugi Borg sabiex jagħtu garanzija għal kwalunkwe ammont, tant li paragrafu (n) isegwi hekk:

"to appear on a deed of loan/overdraft/suretyship for any amount he may deem fit empowering him for such purpose to assume any obligation and to undertake anything which may be required in the

² Ara x-xhieda tiegħu a fol 75 tal-process

³ Ara x-xhieda tiegħu a fol 75 tal-process

premises an to constitute any hypothecation of my/our said attorney shall from time to time deem fit"

filwaqt li paragrafu (p) jghid:

"to sign any form which may be necessary in this regards in his absolute discretion".

Illi dan allura necessarjament ifisser li Ignatious Borg kellu l-awtorita li jagixxi ghan-nom ta' Saviour Borg permezz tal-istess prokura bil-mod li uzaha. Fil-fatt din l-prokura ma fiha ebda kwalifika jew limitazzjoni jew restrizzjoni fuq il-mandatarju. F'dan l-istadju il-Qorti taghmel referenza ghall-kawza fl-ismijiet **Emilja sive Millie Despott xebba vs. Anthony Farrugia** deciza mill-Qorti tal-Appell 1 ta' Gunju 1984 kif kkwotata mill-bank attur fejn gie ritenut li:

"Huwa resumibbli li l-mandatarju jkun persuna ben vista mil-mandanti u li tkun tgawdi il-fiducja tieghu. Jekk l-attrici ma haditx il-prekawzjonijiet rikjesti fiz-zmien propizju, illum m'ghandux ibati l-konvenut (li agixxa in bona fede) u fil-konfront ta' dan l-attrici ma tistax tghid li qed tbatu intortament a bazi ghal-principju qui sua culpa damnum sentit, non videtur damnum sentire."

Di piu', il-Qorti tinnota wkoll illi li kieku verament il-konvenut kien konvint li l-konjugi Borg kienu abbuzaw mill-prokura taghhom u allura meta suppost l-istess konvenut kien induna x'kien gara (ghalkemm jerga' jigi ripetut li din il-verzjoni moghtija mill-konvenut m'hija kredibbli xejn kif spejgat aktar 'il fuq), ghall-anqas l-istess konvenut, fiz-zmien tal-korrispondenza li kienet ghaddejja bejnu u bejn il-bank attur, missu ha daww il-passi necessarij sabiex jirrevoka il-prokura. Prova ta' tali passi ma gewx pruvati u lanqas biss jissemmew fil-mori tal-kawza.

Il-Qorti tinnota wkoll il-korrispondenza esebita minn Keith Cilia bhala rapprezentant tar-*recoveries section* fi hdan il-bank attur, liema korrispondenza tmur lura ghal Frar 1999 (ara **Dok KC1 – KC2** esebiti a fol 97 – 110 tal-process) u li allura jkomplu juru li bejn il-bank attur u l-konvenut kien

hemm komunikazzjoni u li kieku huwa verament minnu li l-istess konvenut ma kienx jaf ghal xhiex iffirma, permezz ta' dawn l-ittri seta' facilment jinduna x'kien il-mertu taghhom.

Gialadarba, *ex-admissis* il-konvenut jammetti li huwa ffirma l-prokura, 'zammha hemm' fil-pussess tieghu u lanqas biss indenja jaqraha, ma ha ebda passi sabiex jirrevoka tali prokura, ma gie pruvat ebda frodi jew abbuz *ai termini* tal-istess prokura, il-Qorti tasal ghall-konkluzjoni li ma gie pruvat ebda abbuz tal-prokura moghtija lil Ignatious Borg.

Ghal dawn ir-ragunijiet suesposti, il-Qorti qieghda tichad din it-tieni eccezzjoni.

Dwar it-Tielet eccezzjoni, u cioe' li l-Bank attur irrenda ruhu partecipi f'din il-frodi

Il-Qorti terga' taghmel referenza ghal dak citat u argumentat taht il-kappa relattiva ghat-tieni eccezzjoni u tapplikah ghal din l-eccezzjoni *stante* li din it-tielet eccezzjoni hija konsegwenzjali ghat-tieni wahda. Ghalhekk, gialadarba l-konvenut ikkonferma hu stess li ffirma l-prokura in kwistjoni kif ukoll il-garanziji bankarji esebiti u *di piu'* ikkonferma li l-prokura kienet intiza sabiex tintuza ghall-iskopijiet tal-facilitajiet li kien ser jiehu Ignatious Borg flimkien ma' martu Pamela, allura l-bank attur ma seta' qatt irrenda ruhu partecipi f'xi allegat frodi, *stante* li tali frodi mhux biss ma giex ippruvat, talli gie manifestament pruvat precizament bil-kontra, u cioe' li l-konvenut kien koxxenti mill-ipprokura li kien ta. Jekk l-istess konvenut ghazel li ma jaqrax din l-istess prokura u li jiffirma fuq dokument minghajr ma verament jifhem x'inhuma l-konsegwenzi taghha, allura dan l-agir huwa imputabbli biss fuq l-istess konvenut u m'ghandu jbati ebda konsegwenzi l-bank attur.

Ghal dawn ir-ragunijiet u ghar-ragunijiet imnizzla taht it-tieni eccezzjoni, din l-eccezzjoni qieghda tigi michuda wkoll.

Dwar ir-Raba' eccezzjoni, u cioe' li l-atti mwettqa bejn il-Bank attur u l-konjugi Ignatious u Pamela Borg m'humix koperti bil-prokura moghtija mill-konvenut

Din l-eccezzjoni tirrigwarda xi limitazzjoni geografika tal-imsemmija prokura fis-sens illi biex tintuza l-prokura in kwalunkwe mod dan irid isir 'in the premises'. Dejjem skond it-tezi tal-konvenut, dan ifisser li tali prokura kellha biss tintuza fl-istess ufficju jew edificizzju fejn tkun inghatat il-prokura. Illi il-Qorti thoss li din it-tezi forsi taghmel sens fl-astratt izda zgur li din mhijiex interpretazzjoni li tista tregi, u fil-verita dak li jfisser 'in the premises' hija li dak li jsir permezz ta' dik il-prokura irid ikun fil-limiti tal-mandat u cioe fil-premessi.

In oltre, il-Qorti rat wkoll li l-konvenut naqas milli jharrek lill-imsemmi nutar Tabone sabiex tassew jinterpreta din il-prokura li kien prepara huwa stess, sabiex jixhed u jaghti spjegazzjoni cara ta' x'riedu jfissru l-partijiet b'dik il-klawsola u jekk kienx tassew minnu li kien hemm din il-limitazzjoni geografika.

Illi huwa fid-dawl tal-artikolu 1002 tal-kap 16 fejn jinghad li la darba l-kliem huwa car ma hemmx lok ta' interpretazzjoni, u fin-nuqqas ta' provi li jsahhu t-tezi tal-konvenut, illi din l-eccezzjoni qiegghda tigi michudha.

Ghaldaqstant u ghar-ragunijiet kollha fuq imsemmija il-Qorti qegghda taqta u tiddeciedi din il-kawza billi filwaqt illi tichad l-eccezzjonijiet tal-konvenut u rat illi l-Qorti diga cahdet l-ewwel talba attrici, tilqa t-tieni talba attrici u tikkundanna lill-konvenut ihallas lis-socjeta' attrici is-somma ta' ta' sitt elef lira Maltin (LM6,000), ekwivalenti ghal tlettax il-elf disa mija sitta u sebghin ewro u erbgħa u ghoxrin centezmu (€13,976.24) bl-imghax dekorribbli fuq is-somma ta' hamest elef lira Maltin (LM5,000), ekwivalenti ghal hdax il-elf sitt mija sitta u erbgħin ewro u sebgha u tmenin centezmu (€11,646.87) mit-23 ta' April 2001 u fuq is-somma ta' elf lira Maltin (LM1,000), ekwivalenti ghal elfejn tlett mija disa u ghoxrin ewro u

Kopja Informali ta' Sentenza

sebgha u tletin centezmu (€2,329.37), mit-22 ta' Frar 2002, bl-ispejjez kontra il-konvenut.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----